

MARIJOS DANGUN ĖMIMO DOGMA

Šių metų lapkričio mėn. 1 dieną Katalikų Bažnyčioje buvo istorinis įvykis — Popiežius paskelbė naują dogmą. Jau 80 metų praėjo nuo paskutinės dogmos paskelbimo: 1870 metais Visuotinis Vatikano Susirinkimas paskelbė Popiežiaus Neklaidingumo dogmą. Tikėjimo tiesas (arba dogmas) neklaidingai gali skelbti tik Popiežius, kalbėdamas “ex cathedra” ir visuotinis Bažnyčios susirinkimas, patvirtintas Popiežiaus.

Turime gerai suprasti, ką reiškia, kai sakome, kad Bažnyčioje yra paskelbta nauja dogma. Ta dogma “nauja” yra tik ta prasme, kad pirmiau nebuvo nuodėmės, jei kas jos nesilaikė ir netikėjo, o dabar, po paskelbimo, būtų heretikas, kas netikėtų. Bet tos naujai skelbiamos dogmos buvo Bažnyčioje daugiau ar mažiau paplitę jau nuo pirmųjų krikščionybės laikų.

Tai yra visiškai suprantama. Panašiai yra ir civiliniame gyvenime. Už tą patį veiksma prieš Įstatymo paskelbimą valdžia nebaudžia, o po paskelbimo jau baudžia. Nė vienas negali būti baudžiamas, jei nelaiko tokio Įstatymo, kurs yra nepakankamai aiškiai paskelbtas.

Katalikų Bažnyčioje jau nuo pirmųjų krikščionybės amžių buvo tikima, kad Marija su kūnu buvo paimta į Dangų. Tai mums įrodo daugelis faktų. Niekur ir niekad nebuvo girdėta, kad kas nors būtų garbinęs Marijos kapą arba jos kūno relikvijas. Bet jeigu Marija būtų buvusi palaidota, krikščionys labai didelėje pagarboje būtų laikę jos kapą. Mes žinome, kaip jie gerbdavo apaštalų ir kankinių kapus! Taip pat įvairiose pasaulio bažnyčiose, ypač Romoje, galima užtikti beveik visų apaštalų ir pirmųjų kankinių relikvijų, bet niekur nėra Marijos relikvijų.

Atrodo, kad šie fakteliai yra menkos vertės, bet žinant pirmųjų krikščioninių papročius ir jų psichologija, jie turi labai didelės reikšmės. Taip pat jau nuo seniai Bažnyčioje buvo Marijos Dangun Ėmimo šventė ir šiai tiesai prisiminti yra pašvęsta

viena rožančiaus paslaptis.

Teologai mano, kad ir iš Šv. Rašto galime šią dogmą įrodyti. Tiesioginiai ten nieko nėra pasakyta apie Marijos Dangun Ėmimą, bet netiesioginiai galime įrodyti Marijos Nekalto Prasidėjimo ir Dangun Ėmimo dogmas ypatingai iš dviejų Šv.

Rašto vietų. Sename Testamente yra kalbama apie moterį (Mariją), kuri sutrins žalčiui galvą. Naujame Testamente Arkangelo Gabrielio žodžiais Marija yra vadinama “malonės pilnoji”.

Šv. Rašto aiškintojai sako, kad jeigu Marija sutrins žalčiui galvą, tai reiškia, kad ji nugalės gimtąją nuodėmę, kurią į pasauli atnešė piktoji dvasia, pasivertusi žalčiu. Taigi, Marija bus pradėta be gimtosios nuodėmės. O jeigu ji yra be gimtosios nuodėmės ir turi visas kitas malones, nes yra “malonės pilnoji”, tai ji turi būti ir į Dangų paimta su kūnu, nes mirtis — sielos atskyrimas nuo kūno yra bausmė už gimtąją nuodėmę. Jeigu Adomas ir Ieva nebūtų nusidėję, kiekvienas žmogus būtų paimamas į Dangų su siela ir su kūnu. Be kitų malonių, Dievas mūsų pirmiesiems tėvams buvo suteikęs ir nemirtingumo malonę.

Tačiau Bažnyčia galėtų paskelbti ir tokią dogmą, apie kurią visiškai nieko nėra Šv. Rašte. Tik protestantai vieninteliu tikėjimo šaltiniu laiko Šv. Raštą. Mums katalikams nė kiek nemažesnės vertės tikėjimo šaltinis yra ir tradicija, t. y. Kristaus mokslo perdavimas žodžiu.

Kristus, mokydamas apaštalus, nesakė jiems: “Dabar sėskite, viską, ką girdėjote, surašykite, kad ir kitos kartos galėtų mano skelbiamu mokslu pasinaudoti”. Bet žinome, kad Jis pasakė: “Eikite ir skelbkite mano mokslą kiekvienam sutvėrimui”. Tik keturi evangelistai ėmėsi rašyti Kristaus skelbtą mokslą, o kiti apaštalai jį perdavė žmonėms gyvu žodžiu. Jeigu mes tik Šv. Raštą pripažintume, mūsų tikėjimas būtų nepilnas, nes ir Šv. Jonas gale savo evangelijos pastebi, kad jis surašė tik labai mažą dali to mokslo, kurį yra girdėjęs iš Kristaus.

Svarbiausias mūsų tikėjimo autoritetas yra ne Šv. Raštas, ne Bažnyčios Tėvai ir teologai, bet pati Kristaus įsteigtoji Bažnyčia. Ji mums nurodo ir tai, kaip reikia suprasti įvairias Šv. Rašto bei Bažnyčios Tėvų mintis.

Bažnyčia negali naujų tiesų apreikšti, nes Apreiškimas pasibaigė su paskutinio apaštalo mirtimi. Bažnyčios pareiga yra tą Apreiškimą saugoti ir aiškinti, apreiktas tiesas vis labiau išryškinti, kad jos žmonėms būtų suprantamesnės ir prieinamesnės. Pats Kristus Bažnyčiai šią pareigą uždėjo, prižadėdamas savo pagalbą. Taigi, kai kalba eina apie tikėjimo dalykus, Bažnyčia negali suklysti, nes ji yra Kristaus globojama ir Šventosios Dvasios ypatingu būdu vedama. Dievas negali prileisti, kad visi tikintieji būtų pačios Bažnyčios klaidinami tikėjimo dalykuose.

Matydami visuotinę katalikų tikėjimą Marijos Paėmimu į Dangų, dažnai vyriausi Bažnyčios ganytojai, vyskupai ir kardinolai, o kartais ir pasauliniai valdovai, siuntė Popiežiui prašymus, kad kuo greičiausiai paskelbtų, jog ši tiesa yra Dievo apreikšta — tikėjimo dogma. Šie prašymai dažniau pradėjo plaukti į Šv. Sostą prieš šimtą metų. Paskui vis dažnėjo ir dažnėjo iki paskutinį penkmetį tapo, galima sakyti, visuotiniu Katalikų Bažnyčios šauksmu: “Norime, kad Marijos Dangun Ėmimas būtų paskelbtas tikėjimo dogma!”

Per paskutiniuosius penkerius metus tokius prašymus į Vatikaną atsiuntė 852 kardinolai ir vyskupai, 142 vienuolynų generolai, apie 200 universitetų ir teologijos fakultetų. Šie prašymai nebuvo tik aklo entuziazmo padarinys, jie buvo nusiųsti po kruopščių studijų. Tam tikslui buvo suruošta 18 iškilmingų akademiškų

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents.

Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S.J. Administratorius Petras Kleinotas, S.J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEmlock 4-1677.

Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

Vinjetės VI. Vijeikio

disputų, kuriose dalyvavo daugelis vyskupų ir kardinolų.

Pagaliau, 1946 m. gegužės mėn. 1 d. Popiežius išsiuntinėjo visiems vyskupams encikliką "Deiparae Virginis", kurioje klausia, ar jų diecezijose labai yra paplitęs Marijos Dangun Ėmimo garbinimas. Taip pat klausia jų pačių nuomonės apie šios naujos dogmos paskelbimą. Virš 98% visų vyskupų atsakė teigiamai, t. y., jie pritaria Popiežiaus minčiai ir nori, kad Marijos Dangun Ėmimo dogma būtų paskelbta, nes tikėjimas šia tiesa yra taip tarp žmonių paplitęs ir yra toks gyvas, kad negalima abejoti, jog ji yra Dievo apreikšta. Tik nepilni 2% visų vyskupų pareiškė abejojimą, ar šią dogmą skelbti būtų naudinga.

Dar nė vieną dogmą skelbiant nėra buvę tokio beveik vienbalsio visų vyskupų pritarimo. O mes žinome, kad jeigu visi vyskupai, esantieji vienybėje su Šv. Sostu, kokią nors tiesą tiki, jų tikėjimas yra

neklaidingas. Tad po tokio rimto ir uolaus tyrinėjimo, po tokių kruopščių studijų ir po tokio aiškaus ir vienbalsio visos Bažnyčios pritarimo, Popiežius, visiškai neabejodamas, paskelbė, kad Marijos Dangun Ėmimas yra Dievo apreikšta tiesa; kas to netikės, bus atskirtas nuo Bažnyčios.

Šios tiesos paskelbimas bus žmonijai labai naudingas. Šiais laikais, kada daugelis žmonių yra perdaug paskendę žemiškuose rūpesčiuose, kai jiems yra sunku rasti atsakymą į tą varginantį klausimą, dėl ko šiame pasaulyje yra tiek neteisybės, kokia yra visų mūsų vargų ir kančių prasmė, kur mes turime ieškoti pagodos, vilkdami sunkią tremtinio našta, su kūnu paimta į Dangų mūsų Motina visiems sakyte sako, kad tik Danguis yra tikroji mūsų Tėvynė, kad ir mes, jeigu seksime jos dorybių pavyzdžiu, vieną kartą su kūnais kelsimės amžinam, laimingam gyvenimui.

Juozas Vaišnys, S. J.

ARRAŠYTIS Į PARAPIJAS?

Dovanokite, Tėve, kad aš varginu Jus savo klausimais. Suprantu, kad šiuo reikalu reikėtų kitur kreiptis, bet rašau Jums manydamas, kad Jūsų atsakymas "Laiškuose Lietuviams" bus ir kitiems naudingas.

Mat, neseniai man įvyko nemalonus dalykas su vietiniu klebonu. Mirė mano žmona. Nueinu tartis dėl laidotuvių.

— Man negalima laidoti Jūsų žmonos, — atsako klebonas, — nes ji ne mūsų parapijietė.

— Kaipgi? — nustebeęs paklausiau, — juk ji buvo katalikė, lankydavo bažnyčia...

— Neginčiju, gal ji buvo ir labai uoli katalikė, bet jos nėra parapijos sąraše, o

man yra draudžiama laidoti, krikštyti ir moterystės sakramentu sujungti ne savo parapijiečius. Dėl ko neprisirašėte prie parapijos?

Mėginau aiškintis, kad tokio papročio Lietuvoj nebuvo, dėl to manėme, kad ir čia nėra būtina rašyti prie parapijų. Be to, dar nesu galutinai įsikūręs.

— Kai buvote Lietuvoje, turėjote Lietuvos parapijų tvarką, o čia reikia laikytis mūsų parapijų tvarkos, — baigė pokalbį klebonas.

Tada atsiprašiau kleboną, prisirašiau prie parapijos, ir jis sutiko laidoti žmoną.

Mielas Tėve, parašykite šiuo klausimu platesnį straipsnį, kad ir kiti, atvykę čia

į Ameriką, orientuotąsi, kaip reikia elgtis, nes daug yra tokių, kurie, taip kaip ir aš pirmiau, nežino, dėl ko yra reikalinga rašytis prie parapijų.

Bronius

Mielasis Broniau,

Pirmiausia reiškiu kuo giliausią užuojautą dėl žmonos mirties. Vargšėlė nebesulaukė nė tos laimingos valandos, kada būtų grįžusi į savo brangiąją Tėvynę ir ten būtų galėjusi priglausti savo pailsusią galvelę.

Dabar dėl prisirašymo prie parapijos. Žinote, tikrai yra nemalonu, kad tokių dalykų įvyksta, bet geriau išsigilinus ir patyrinėjus vietinių parapijų gyvenimą, reikia pripažinti, kad klebonas turėjo teisę atsakyti laidotuves. Tą patį galima pasakyti ir apie krikštus bei moterystes.

Katalikų Bažnyčia yra tikra organizacija, susidedanti iš jai *žinomų* narių. Ji turi trejopą valdžią: mokyti, valdyti, teisti. Kad geriau galėtų šias savo pareigas atlikti, visa Bažnyčia šioje žemėje yra suskirstyta diecezijomis ir parapijomis. Klebonas negalėtų eiti mokytojo, valdytojo ir teisėjo pareigų, jei tiksliai nežinotų, kas jo parapijai priklauso. Taigi, kiekvienas katalikas turi būti prie parapijos prisirašęs.

Grynai katalikiškose šalyse, kaip, pavyzdžiui, Lietuva, tie sąrašai ne taip labai yra reikalingi. Ten vyskupas nustato parapijos ribas, priskiria prie jos tam tikrus kaimus ar miestelius, ir baigta. Ten žmonės jau nuo senų laikų gyvena, jie visi yra į parapijos knygas įrašyti, todėl žmonėms ir nereikia rūpintis kokiais ten įsirašymais. Tokios parapijos yra teritorinės.

Bet tose šalyse, kur yra įvairių tautų, rasių, tikybų ir kalbų mišinys, kaip, pavyzdžiui, Amerikoje, teritorinių parapijų nepakanka. Čia toj pačioj teritorijoj yra kartais kelių ar keliolikos skirtingų tautų parapijos. Šios parapijos yra ne teritorinės, bet tautinės. Jas sudaro atskirų tautybių žmonės, todėl klebonas turi žinoti savo tikinčiųjų adresus, kad reikalui esant, galėtų juos aplankyti, jiems padėti.

Taip pat jau ir paprastas mandagumas bei kultūringumas verčia mus prisitaikyti prie kultūringų tos šalies papročių, kurioje gyvename. Juk nuėję jau tik į kokią nors įstaigą, mes nediktuojame savo tvarkos ir papročių, bet prisitaikome prie tos tvarkos, kurios reikalauja ta įstaiga.

Bažnyčios kanonų yra nustatyta (kan. 1094), kad, pavyzdžiui, moterystė visišškai negalioja, jeigu atliekama ne prie klebono, bet prie kito kunigo, kurs neturi klebono įgaliojimo. Taip pat ir iškilmingo krikšto bei bažnytinio laidojimo negalima atlikti be klebono žinios.

Lietuviai su lietuviais

Tarp seniau atvykusių lietuvių ir antrojo pasaulinio karo tremtinių yra jaučiama šiokių tokių skirtumų, kartais gal dėl to ir nenorima jungtis į vieną parapiją. Jeigu taip būtų, palikime tuos ant-raeilius skirtumus laikui išdildyti ir daugiau dėmesio kreipkime į tai, kas mus jungia. Didžiausias mūsų ryšys yra tas, kad visi esame lietuviai ir katalikai. Jei tarp mūsų nebus vienybės ir meilės, nebūsime naudingi nei lietuvybei nei katalikybei.

Tik lietuviškos parapijos gali dar kiek ilgiau palaikyti lietuvybę. Be jų ji dar greičiau žus, negu mes manome. Jeigu ir parapijos ne šimtmečius ją išlaikys, tai nors ilgesniam laikui pratęs. O vėliau gal Dievas duos kokią išsigelbėjimo galimumą.

Jeigu dar iki šiol nebuvo visiškai užslopinta lietuvybė Amerikoje, tai turime būti dėkingi lietuviškoms parapijomis ir prie jų įsteigtoms mokykloms, kuriose moko seselės lietuvaitės. Jeigu mes matome, kad amerikonejimo banga vis labiau ir labiau skandina lietuvybę, tai, neieškodami kitų kaltininkų, turime sutikti, kad toks jau čia yra bendras visų tautų likimas. Bet mes nusidėtume Dievui ir Tėvynei, jei tą likimo bangą savo kalte padidintume ir pagreitintume. Tai būtų lyg tas "mercy killing" mūsų lietuvybei, kuri taip smerkia visas kultūringas pasaulis.

Net ir tie, kurie jau nebekalba lietuviškai, laikydamiesi prie lietuviškų parapijų, vis dar šiek tiek jaučiasi lietuviai.

Žiūrėk, airiai pražudė savo gražią keltų kalbą, bet jų prisirišimas prie parapijų iki šiol išlaikė juos ne tik gerais katalikais, bet ir gerais airiais. Galėtume pasimokyti ir iš žydų vienybės. Jie užmiršo savo kalbą, bet tikėjimas ir tautybė juos tarpusavy glaudžiai riša, ir žiūrėk, ką jie gali visame pasaulyje! Tur būt, girdėjote, kad jie nutarė surinkti net penkis milijonus dolerių Palestinei parenti!

Todėl ir mes užmirškime visokius pašalinius ir menkos vertės skirtumus bei nesusipratimus. Junkimės religijos ir tautybės pagrindais, tada niekas mūsų nenugalės.

Kas išlaikys parapijas?

Dar vienas dalykėlis, kuris ne retai atbaido nuo įsirašymo į parapiją — tai jų išlaikymas. Penktasis Bažnyčios įsakymas mus rimtai įpareigoja padėti savo bažnyčiai ir jos tarnams. Kiekvieno Bažnyčios įsakymo paniekinimas yra sunki nuodėmė. Nuostabu, kad to kartais nenori suprasti net geriausi katalikai.

Kai kas teisinasi, jog Lietuvoj nereikėjo šelpti parapijų, tai dėl ko reikėtų jas šelpti tokioj turtingoj Amerikoj? Turime atsiminti, kad reikėjo ir Lietuvoj, tik ne tiek daug, nes Lietuvos parapijų padėtis buvo visai kitokia, negu Amerikos. Ten prie kiekvienos parapijos buvo didesnis ar mažesnis žemės sklypas, be to, klebonas pasikalėdodavo po parapiją, o ir valdžia šiek tiek padėdavo. Pragyvenimas buvo daug pigesnis, negu čia. Amerikos parapijos neturi nei žemės nei valdžia visiškai jų neremia, užtat visa išlaikymo našta gula ant parapijiečių.

Ar būtų gražu, jei vieni prisirašę prie parapijų, visomis jėgomis stengtųsi padėti joms ir jų vedamoms mokykloms, o kiti tik juoktųsi ir kritikuotų rinkliavas bei rašymąsi prie parapijų, sakydami, kad joms tik biznesis terūpi? O kai prispiria reikalas, vis dėlto ir jie kreipiasi į kle-

boną, reikalaudami kuo daugiausia patarnavimų.

Pagaliau tai yra nuolatinė ir jau pasėnusi Bažnyčios priešų giesmė: Lietuvoje jie šaukdavo, kad parapijom nereikia žemės, čia šaukia, kad nereikia pinigų. Jie, būdami bejėgiai pasipriešinti dieviškajai Bažnyčios galiai, bando kovoti bent prieš medžiaginį jos gyvenimą, žinodami, kad jei parapija skurs medžiaginiai, negalės tinkamai rūpintis nei dvasiniais parapijiečių reikalais.

Dėl to Dievo bei artimo meilė ir teisingumas šaukte šaukia į Dangų ir į kiekvieno sąžinę, kad visomis jėgomis stengtumės išlaikyti lietuviškas parapijas. Be mūsų pagalbos jos tikriausiai žus, o su jomis žus ir mūsų lietuvybė.

Dėl šios priežasties ir toliau gyveną lietuviai turėtų prisirašyti prie lietuviškų parapijų, sekmadieniais lankyti jų bažnyčias, remti jų organizacijas. Žinoma, gal būtų patogiau nueiti kur nors į artimesnę airių ar italų bažnyčią, nes Mišios visur tos pačios. Bet žinokime, kad Kristus maloniau mūsų lauks ten, kur mus kviečia didesnis reikalas ir pareiga, o ne tik paprastas patogumas.

J. Bružikas, S. J., misijonierius

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” PLATINIMO V A J U S

nuo šių metų gruodžio mėn. 15 dienos iki ateinančių metų birželio 1 dienos.

Daugiausiai surinkusieji užsimokėjusių prenumeratorių gaus vertingas premijas:

1. *Televizijos aparatą,*
2. *Šaldytuvą (Refigerator),*
3. *Radijo aparatą.*

Kiti, surinkę didesnę skaičių skaitytojų, taip pat bus apdovanoti.

Tad visi į darbą!

KODĖL NESISKIRTI?

Nelaimingasis Broli!

Sutinku. Kartais yra labai sunku tikėti, kad Dievas yra meilė. Kai tavo "išsvajotasis angelėlis po vestuvių parodo ilgus smailus ragus ir už aštriausią skustuvą aštresnį liežuvelį", kai per metų metus nėra šeimoje ramios dienele ir todėl norėtu- mei pasieškoti sugyvenamesnės gyvenimo draugės, o Dievas tau sako: "nevalia! — tikrai sunku suprasti, kad taip gali sakyti meilė! Bet yra neginčijamas faktas: taip sako Tas, kurs ėjo už Tave mirti prie kryžiaus, nes Jis Tave mylėjo. Todėl nors ir kažkaip sunku būtų suprasti, kitaip būti negali: suardyti vieną moterystę ir vėl tuoktis yra labai didelė blygybė, jei tai draudžia begalinė Išmintis ir Meilė. Blygybė vyrams. Didesnė blygybė moterims. O didžiausia blygybė vaikučiams.

Blygybė vyrams

Sakiau pamokslus apie moterystę vienoje Čikagos bažnyčioje. Gaunu laišką. Rašo moteris. Sakosi einanti dažnai išpažinties, bet nedrįstanti artintis prie Dievo stalo. Kodėl nedrįsta? Paaiškina: "Gyvenu su antru vyru. Mano pirmasis dar gyvas ir antrojo žmona gyva". Ir, pasiteisindama, prideda: "Kodėl aš negyvenu su pirmuoju vyru? Dėl to, kad antrasis yra jaunesnis, gražesnis, turi daugiau pinigų, tai man lengviau gyventi".

Tai kokia moteris! Kokia skaidri jos meilė! Kaip neturėtų Dievas jai leisti gyventi su antruoju, o jei rastų trečią, dar gražesnę ir dar turtingesnę, kodėl neleisti ir tą išbandyti? Vyruti, su žiburiu ieškok, gaudyte gaudyk tokias "aukso" moteris! Koks tu būsi laimingas! Kaip ji tau pataikaus! Galėsi daryt su ja, ką tik panorėsi,

iki... iki — kaip čia pasakyti — ne, ne iki grabo lentos, bet tikrai iki tavo kišenės pilnos dolerių pūpsos, iki tu apmokėsi kiekvieną jos užgaidą, iki trupučiuką prapliks tavo pakaušis, ar blogiausiu atveju, iki jai pasisiūlys turtingesnis. Sakyk, Bičiuli, ar tokios žmonos tu ilgėjaisi švenčiausiais savo gyvenimo akimirsniais? Ar Tu gali prileisti, kad teisingas ir šventas Dievas galėtų laiminti tokią žiaurią savimylą? Ar pats Kūrėjas neskatinėtų moteris nepaisyti savo vyrų?

Praūsusiojo karo metu pašauktas kariuomenėn jaunuolis. Po pusmečio jis siunčiamas japonų frontan. Jo mergaitė, su kuria buvo draugavęs jau porą metų, prašo tuojau pat apsivesti. Vaikinas nenori. "Nežinai, sako, koks aš grįšiu. Gal be rankos ar be kojos, gal kitoks paliegėlis. Galėčiau būti visą gyvenimą tau sunki našta. Gailėtumeisi už manęs ėjusi. Verčiau palaukime karo galo."

Mergaitė užsispyrė nelaukti. Verkdama ir priekaištaudama, kad jis jos nemylis, jei taip kalbas, "suminkštino" vaikiną širdį, ir juodu susituokė.

Karui baigiantis, vyras grįžo be abiejų akių ir labai sužalotu veidu. Atėjo žmonelė ligoninėn jo pamatyti. Valandą kitą su juo pasikalbėjusi, pragysta: "Aš ne už aklo ištekėjau ir su aklu negyvensiu. Skirsimės!"

Koks smūgis tam vargšui! Štai tau "moteris"! Štai tau "vyro padėjėja"!

Panašių moterų buvo ne viena. Būtų jų ir daugiau, jei tik Dievas laimintų jų naująsias moterystes. Kuri benorėtų gyventi su paliegusiu vyru? Su bankrutuojančiu? Su sunkesnio charakterio žmogumi?

Dar blogiau būtų doroviniu atžvilgiu. Didesnis vyro aistringumas yra jo stip-

rybė ir drauge silpnybė. Ištikima moteris yra jam tikras Angelas Sargas. Daugelis vyrų šiaip taip dar laikosi tvarkos, daugelis puolusiųjų pakyla, daugelis įeis amžinojon laimėn tik dėl savo moters pasiaukojimo, ištikimumo, jos ašarų, darbo, kentėjimo ir maldos. Vienas desperatiškas girtuoklis ne kartą yra pasakęs savo draugams: “Kur aš dingčiau, jei neturėčiau tokios geros žmonos!” Bet tą savo gerą žmonelę kuone kas dieną, pasigėręs, kolioja, daužo, iš namų veja!

Ar Tu, Brolau, pavadintum kvaile tą moterį, kuri man, patarus jai atsiskirti nuo girtuoklio vyro ir gyventi vienai, atsakė: “Tėveli, o kas juomi besirūpins? Kas jį beprižiūrės, jei aš jį pamesiu? Kas už jį besimels? Jis yra mano kryžius, bet su Dievo pagalba, aš jį išnešiu iki galo ir išgelbėsiu Jam vieną sielą”.

Koks aš pasijutau nykštukas prieš tą moterį! Kaip turėjau gėdytis savo menko tikėjimo ir lenkti galvą tai didvyrei, giliai supratusiai, kad ji yra sutverta vyrui padėjėja ir jam yra labiausiai reikalinga dabar, jo nelaimingiausiose gyvenimo valandose! O, jei būtų daugiau tokių susipratusių moterų, tai mažiau beliktų gyvenimo srutose besivoliojančių vyrų. Dievas neleidžia skirtis ir vėl tuoktis, nes Jis myli vyrus.

Didesnė blogybė moterims

Ar Tu žinai, nelaimingasis Broli, kad komunistai, paėmę valdžią Rusijoje, tuč tuojau davė plačiausią laisvę išsiskirti ir vėl tuoktis? Pakako vyrui ar moteriai pranešti atviruku valsčiaus komisarui, kad skiriasi, ir baigta. Jei išsiskyrimo laisvė galėtų atnešti laimės nelaimingoms poroms, tai sovietų Rusijoje nebeturėjo likti nė vienos nelaimingos moterystės.

Porai dešimtų metų praėjus, komunistai vėl įvedė griežtus skyrybų įstatymus ir šiandieną jie didžiuojasi, jog Rusijoje esą mažiausiai išsiskyrimų. Tikrai jie nesuvaržė savo piliečių dėl Dievo ar dorybių meilės! Juos privertė grįžti prie senosios “tamsiųjų amžių kapitalistų sukurtos tvarkos” baisus moterų skurdas. Tūkstančių

tūkstančiai jų pripildė nervų sanatorijas ir bepročių namus. Nepaprastai pašoko nusižudėlių skaičius. Palikti laiškučiai, gydytojų liudijimai sakė: vyrai išnaudojo moteris be jokio pasigailėjimo ir daugybė moterų negalėjo to pakęsti.

Suprantama. Moteris moterystėje duoda daugiau už vyrą. Vyras įdeda savo širdį, darbą ir prakaitą. Moteris duoda visa tai ir dar viršaus savo kraują. Motinystė ją permaino iš pat pagrindų, paimdama jos jaunystę ir išskleisdama motinos ir žmonos ypatybes. Normaliai, gerai žmonai jos vyras ir vaikai yra jos gyvenimo gyvybė ir prasmė. Atimk jai tai, ir ji paluš.

Ir štai, kai ta moteris atidavė vyrui viską, ką ji turėjo brangiausio, kai vyras nuskyne jos jaunystę, jos grožį, kai, vaikus begimdyma, ji senstelėjo, nusilpo nervai, Dievas turėtų leisti vyrui ją numesti šalin, lyg tas voras iščiulptą musę ir pasirinkti jaunesnę, sultingesnę auką? Ar tai būtų teisinga?

Daugelis vyrų nė to nelauktų. Kasdieniai daiktai nusibosta. Nusibosta ir vis ta pati žmonelė. Tai kodėl nepasieškoti kitos? Ar gali išmintingas Viešpats leisti žmogui vadovautis nuotaikomis, ūpu, jausmais tokiuose svarbiuose gyvenimo reikaluose, kai net protingi auklėtojai stengiasi išmokyti vaikus vartoti protą ir valią.

Pagaliau, kuri moteris bedrįstų prisiimti kūdikius žinodama, kad vyras gali ją bet kada pamesti ir pasieškoti kitos? Kurs vyras norės užsikrauti ant sprando moterį su svetimais vaikais? Koks būtų tokių apleistų vargšių likimas? Ir visa tai turėtų Dievas laiminti? Ne, mano Bičiuli, tai nesutelpa mano galvelėje! Dievas myli moteris ir negali atiduoti jų vyrų saviavimams.

Ar tik ne garsusis Vengrijos pamokslininkas ir vyskupas Tihamer Toth nurodo, kad Dievo leidžiamos skyrybos ir naujos vedybos visada išeitų kaltojo naudai. Kurgi ne! Teisingoji, ištikimoji, geroji pusė moterystėje bijo išsiskyrimo, kaip ugnies, nori gyventi drauge “iki grabo lentos”. Bet antroji pusė, gal be sąžinės, gal kad nenori valdyti savo aistrų, gal

kad kas kitas suviliojo širdį, tik ir tesvajoja kaip greičiau išsiskirti. Prileidžiant, jog Dievas tuo atveju leistų skirtis ir vėl vesti, nedorėliui pakaktų tik įniršti, ieškoti priekabių, padaryti gyvenimą nekaltajai pusei nebeįmanomą, ir baigta! Skirkis ir imk kitą! Kaip gera, kaip puiku! Ne ko kito ir buvo siekta. O kas nukentėtų? Kam beišsimokėtų kęsti nors ir mažiausius nesusipratimus šeimos gyvenime, jei užtektų parodyti ožio ragus, ir Dievas tau duos naują žmonelę ar vyrą? Štai kokias nesąmones, kokias neteisybes, kokius žiaurumus Dievas pagirtų ir net paskatintų, leisdamas skrybas!

Blogiausia vaikučiams

Moterystė skirta naujoms žmonijos kartoms išauginti. Kai pagimdyti vaiką galima ir ne moterystėje, tai jokiū būdu neįmanoma išauklėti dorus žmones be tėvo ir motinos meilės ir globos. Vien jau kūno atžvilgiu žmonių vaikai reikalauja daug didesnės ir ilgesnės globos už tokį viščiuką, kurs, vos išsiritęs iš kevalo, gali šiaip taip lesti. Skyrybos atima vaikui maitintoją tėvą, prižiūrėtoją motiną, nes labai dažnai nei vienas nei antras nenori prisiimti savo kūdikio. Šimtai tokių apleistų vaikų auga našlaičių prieglaudose ar bastosi gatvėse, šimtai yra nužudomų dar motinos iščiose, vyrui pametus laukiančią moterį, nes ji bijo, kad neįstengsianti ateinantį kūdikį aprūpinti.

Vaikų išmaitinimas nėra pats opiausias reikalas. Nepalyginamai svarbesnis yra charakterio auklėjimas, visuomenei gero piliečio ir dangui gyventojų paruošimas. Skyrybos su naujomis vedybomis tą svarbiausią vaikų auklėjimo uždavinį padarytų neįmanomą.

Neveltui ir ne savavališkai Dievas davė įsakymą gerbti tėvą ir motiną. Tai pačios prigimties reikalavimas. Sunkiausiai žaloja vaiko dvasią, kas kėsina siunaitinti ar nors sumažinti vaiko meilę tėvui ar motinai. Tai būtinais atsitinka, tėvams skiriantis. Jei vaikus abu mylėjo, tai abu nori juos gauti. Prasideda kova už vaiko širdį. Tėvas niekina motiną, pasakoja jos

silpnybes, ydas, gal net ir sunkias jos nuodėmes. Motina, savo ruožtu, juodina tėvą, pataikauja vaikams. Kaip tie vaikai begali įvykdyti ketvirtąjį Dievo įsakymą?

Galų gale, net jei tėvai išsiskirtų labai mandagiai, jau vien tai, kad vaikams tenka rinktis su katruo iš jų eiti, katro išsižadėti, katrą mylėti ir katrą paniekinti, yra nežmoniškai žiaurus ir jų dvasią žalojantis dalykas.

Prieš kiek laiko "Chicago Daily News" klausė savo skaitytojų, ką jie mano, ar turi teisę išsiskirti jaunų vaikų tėvai. Geriausio atsakymo laukė keletas šimtų dolerių. Juos laimėjo penkiolikos metų mergaitė. Štai jos atsakymas:

"Iš pat širdies gelmių sakau NE! Kodėl ne? Jau penkeri metai, kaip mano tėvai išsiskyrė. Aš buvau 10 metų, kai tėvas ryžosi pasieškoti kitą žmoną. Nuo to laiko mano susigrauzusi motina, broliukas ir aš klajojame, kilnojamės, kartais išleidžiame paskutinį dolerį ir gyvename nesaugūs ir nelaimingi.

"Aš išmokau meluoti ir apgauti žmones, kad jie manytų, jog ir aš turiu laimingus ir normalius namučius. Kaip dažnai aš pergalvoju, kokia laimė būtų gauti tėvo parašą po mokyklos liudijimais, tvarkyti mūsų spintoje jo drabužius ir baltinius, prie durų matyti jo automobilį ir šalia adreso, telefono knygoje, skaityti jo pavardę.

"Išsiskyrimas nieko nepadeda. Aš seku savo tėvą ir matau, nors jis ir gavo tai, ko jis norėjo, bet jis nėra laimingas. Tik kai jis kartais atėjęs sėdi su mumis ir trumpam laikui pamiršta pats save, tik tada pranyksta kaltės debesėlis nuo kaktos ir akys vėl sušvinta, kaip seniau.

"Aš vis jaučiu, jog kažko trūksta. Kai esu su tėvu — pasigendu mamos. Kai esu su motina — nėra tėvo. Niekada aš negalėsiu būti pilna, atbaigta.

"Visa tai aš pergyvenu giliai savo širdyje ir dažnai verkiu. Stovėjau nuošaliai ir stebėjau, tikėdamasi rasti kokią nors spragą išsprukti iš tos liūdnos būklės. Tačiau nerandu. Aš lyginu save su kitais išsiskyrusių tėvų vaikais. Visur tas pat.

Aš pavydžiu normalių šeimų vaikams jų saugumo ir atbaigimo (completeness). Mano patyrimas įtikino, jog skyrybos niekada negali būti pateisinamos”.

Vaikas geriau suprato už tėvus! Argi Dievas to nebūtų supratus?

Dar vienas labai svarbus dalykas primintinas! Niekam ne paslaptis, kad Amerikos jaunamečių kalėjimai yra perpildyti; kad virš 60% nusikaltimų padaroma jaunuolių tarp 15 ir 22 metų. Patys Amerikos jaunimo teisėjai ir advokatai pripažįsta, kad didžiausioji tų nusikaltėlių dalis yra išsiskyrusių tėvų vaikai. Ame-

rika pirmoji pasaulio tautų tarpe savo išsiskyrimais ir pirmoji jaunamečių nusikaltimais! Ar bereikia aiškesnio argumento prieš skyrybas?

Jau perdaug platus išėjo mano laiškas, o dar būtų nemažai kas pasakyti. Gana šiam kartui. Kas liko nepasakyta, rasite kitame laiške. Tuo tarpu prašau ramiai pergaltvoti patiektus faktus ir jų plačią reikšmę gyvenimui ir kartu prašyti Viešpati šviesos tiesai pažinti. O tiesa mus išlaisvins ir patenkins širdį.

Iki ateinančio karto!

Kunigas Jonas

APIE EVOLIUCIJĄ

Kartą kapelionas per tikybos pamoką aiškino mokiniams, kad galingasis Dievas sutvėrė žmogų ir visa, kas tik yra pasaulyje. Mažas Jonukas pakelia ranką tardamas: “Tėveli, mano tėvukas vis sako, kad mes paename iš beždžionės.” Kapelionas ramiai atsako: “Vaikeli, mes nesikišame į jūsų šeimos reikalus.” Visa klasė nusijuokė. Iššina, jeigu Jonuko tėvas su savo vaiku nori būti beždžionėmis, tai ką kapelionas gali padaryti.

Iki pat pirmojo pasaulinio karo žmonės labai ginčijosi dėl žmogaus kilmės. Tas klausimas buvo pasiekęs labai plačias proletariato mases. Socializmas labai daug prie to prisidėjo. Socialistai manė, kad moksle atradę priemonę kovoti prieš krikščionybę. Juk jeigu tikėjimas nesutinka su gamtos mokslais, aišku, žmonės atsižadės tikėjimo ir seks gamtos mokslus.

Čia daug šviesos atnešė vienas žmogus, kuris buvo didelis mokslininkas ir drauge neabejotinai geras katalikas. Tai buvo jėzuitas Erich Wasmann (1859-1931). Jo knyga “Biologie und Entwicklungstheorie” (1906) ir šiandien mokslo vyrų yra vertinama. Daugelis žmonių neskiria Evoliucijos nuo Darvinizmo. Tikrumoje tai yra du skirtingi dalykai.

I. Monistinė Evoliucija

Žodis “evoliucija” turi daug reikšmių. Gali būti: 1) kosmoso evoliucija, 2) solarinės sistemos evoliucija, 3) žemės ir kitų planetų evoliucija, 4) molekulių ir atomų evoliucija, 5) gyvulių ir augalų evoliucija. Šita paskutinė dar yra vadinama organinė evoliucija, tik apie ją čia kalbėsime.

Kalba eina apie tai, kaip atsiranda naujos rūšys (species)? Paaiškinsime pavyzdžiais. Visi pažįstame lapę, vilką ir šunį. Lapę moksliskai vadinasi *canis vulpes*, vilkas — *canis lupus*, šuo — *canis domesticus*. *Canis* yra genus (giminė), o *vulpes*, *lupus* ir *domesticus* yra species (rūšys). Visi trys priklauso prie šunų šeimos arba giminės, nes turi labai daug panašumo, bet šiuo tuo ir skiriasi, todėl priklauso prie įvairių rūšių.

Yra įvairiausių rūšių peteliškių ir paukščių. Kartais tos rūšys yra taip panašios, kad tik specialistas tegali atskirti. Dabar kyla klausimas, kaip susidaro naujos rūšys.

1. *Spontaniška generacija*. Šios teorijos kai kurie laikėsi net iki Pasteur'o laikų. Pagal ją gyvi organizmai galėjo pasidaryti

staiga ir netikėtai, be jokių žinomų priežasčių iš negyvos medžiagos. Net ir toks didelis žmogus, kaip Aristotelis, manė, kad, pavyzdžiui, blusos pasidaro iš dulkių. Ilgą laiką buvo manoma, kad pelėsi pasidaro iš duonos ar uogų, o kirmėlės iš mėsos. Taigi, šita teorija nereikalauja, kad kiekvienas gyvas daiktas pasidarytų tik iš gyvo. Šiandien jos niekas nebesilaiko. Ši teorija gerokai sulaukė mokslo pažangą. Kadangi ji buvo bendrai priimta teorija, tai, be abejo, ir kai kurių filosofų bei teologų veikaluose galima rasti vieną kitą išsireiškimą, kuris mums dabar tik juoko sukelia. O Bažnyčios priešai, tuo pasinaudodami, kalba apie "tamsius" viduramžius, apie Bažnyčios atsilikimą nuo kultūros. Bažnyčia nebuvo atsilikusi nuo kultūros, ji tik ėjo kartu su pasaulio kultūra. Tokios dogmos nėra ir niekad jos nebus, kad Bažnyčia gamtos moksluose yra neklaidinga.

2. *Kreacionistų teorija.* Priešai ją laiko Katalikų Bažnyčios teorija. Pagal šią teoriją šiandien tiek yra augalų ir gyvulių rūšių, kiek jų Dievas nuo pasaulio pradžios yra sutvėręs. Įdomu, kad ir didysis Linne šios teorijos laikėsi. Kili mano, kad Linne savo pažiūras vėliau pakeitė. Jeigu paleontologija rodo, kad kai kurie augalai ar gyvuliai per milijonus metų išnyko ir atsirado naujos rūšys, tai kreacionistų teorija aiškina, jog Dievas atskiru aktu jas sutvėrė. Ateistai gerokai tyčiojasi iš šios teorijos, ją vadina stebuklinga, viršgamtiška, viduramžiška, mitiška, primityviška. Bet čia galima pastebėti, kad Dievui tvėrimas nėra nei viršgamtiškas darbas nei stebuklas, bet visai natūralūs dalykas.

Monistinės evoliucijos pradžia yra nuo Demokrito laikų (apie 400 metų prieš Kristų). Demokritas mokė, kad visi fiziniai kūnai yra sudaryti iš atomų.

Jo nuomone, tie atomai yra amžini. Taigi, jeigu jie yra amžini, nereikia Kūrėjo. Vadinasi, Demokritas nepripažįsta priežastingumo dėsnio (principium causalitatis). Jis nepripažįsta nė tikslingumo

dėsnio (principium finalitatis). Taigi, pagal jo teoriją, pasaulis nei nebuvo kieno nors sukurtas nei yra valdomas koku numatytu planu. Visi pasaulio reiškiniai yra aiškinami fiziškais ir chemiškais dėsniais. Tai yra monistinės evoliucijos principai. Iš neorganinių elementų susidarė pirmasis proteinas, iš proteino ameba, iš amebos visa virtinė iki beždžionės ir žmogaus.

Ši teorija yra pagrįsta gryniausiu materializmu. Todėl pilnai suprantama, dėl ko komunizmas šią sistemą, ypatingai Darvinizmo formoje, padarė visiems privaloma. Leninas yra pasakęs: "Joks materializmas ilgai neišsilaikys, jeigu nebus pagrįstas filosofija."

II. Dualistinė Evoliucija

F o r d h a m o Universiteto žurnalas "Thought", 1950, 25; 53-78, "Precis on Evolution" by J. Franklin Ewing kalba apie evoliuciją. Įdomu, kad jėzuitų leidžiamas žurnalas ir jėzuito parašytas straipsnis pilnai prileidžia organinę evoliuciją. Ir atrodo, kad dar daugiau prileidžia, negu kad mes katalikai Europoje prileisdavome.

Wasmann aukščiau minėtoje knygoje sako, kad evoliucija, apvalyta nuo ateistinės filosofijos, nieko neturi, ko katalikas negalėtų priimti. Dievo galybei visai nepriešina įdėti į kokią pirmą pradę menkai ar visiškai neorganizuotą medžiagą visus dėsnius, sulyg kuriais viskas tinkamu laiku ir numatytu planu vystosi. Po kiek laiko, kai jau medžiaga buvo tinkamai išsivysčiusi, Dievas galėjo į ją įkvėpti dvasinę nemirtingą sielą, ir čia buvo žmogaus sutvėrimas. Tokią evoliuciją Wasmann prileidžia.

Vatikanas ir bendrai dvasiškija nebuvo ir nėra dideli evoliucijos entuziastai. Ir visai yra suprantama, dėl ko. Viena, sveika savigarba uždeda pareigą laikytis atsargiai su tais žmonėmis, iš kurių galima visko laukti ir kurie tą teoriją dažnai panaudoja ateizmui platinti. Antra, Bažnyčia jau tiek vargsta, norėdama tą menką žmogų išlaisvinti iš žemos gyvuliškos pri-

gimties ir pakelti aukščiau prie šventumo, prie Dangaus, prie Dievo, o monistinė evoliucija tik kartoja, kad žmogus nuo beždžionės tik tuo skiriasi, jog jo smegenys savo paviršiuje kiek daugiau vingių turi, negu beždžionės smegenys.

Monistinė evoliucija neigia dvasinės nemirtingos sielos buvimą. Jeigu tos sielos nėra, tai žmogus pasilieka toje pačioje linijoje, kaip beždžionė.

Bet kiekvienas gali pastebėti be jokio ypatingo mokslo, kad žmogus nuo gyvulio labai ir esminiai skiriasi savo protavimo galia, nors kūno atžvilgiu turi labai daug bendra su gyvuliais.

Nesistebėtume, jeigu žmogus savo kūno atžvilgiu būtų dalyvavęs organinės evoliucijos procese, kuris tęsėsi mokslininkų apskaičiavimu vieną bilijoną ir 750 milijonų metų. Quatemariumo pradžioje, Pleistocene, tuojau po Terciario periodo, pasirodo pirmasis ypatingas sutvėrimas. Jis pradeda vartoti instrumentus, pradeda laidoti savo numirėlius, pradeda puošti savo landynių sienas ir t.t. Įdomu, kad jis į savo numirėlių kapus įdeda ginklus, papuošalus ir net maisto. Išėina, kad tie *mirusieji nėra visiškai mirę*, kad jie koku nors būdu gyvena.

Tas žmogaus dualizmas nuo jo pasirodymo žemėje per visą tą laiką, kuris tęsiasi maždaug apie vieną milijoną metų, nedingsta. Įdomu, kad žmogus per milijoną metų, gyvendamas visokiuose klimatuose, ir labai šaltuose ir labai karštuose, nebeišvystė kitos rūšies (specijos). Yra daug rasės ir spalvos įvairumų bei kitokių skirtumų, bet nėra skirtingų rūšių. Taigi, šiame taip ilgame laikotarpyje žmogus jau nebepasidavė evoliucijai, bet tik adaptacijai (prisitaikymui). Žmogus, turėdamas protą, pasiduoda tik dvasinei, moralinei ir socialinei evoliucijai.

Dabar gali kilti klausimas, ar katalikas gali būti evoliucionistas, laikydamasis tam tikrų sąlygų. Gamtos moksluose reikia skirti du skirtingus dalykus: faktus ir faktų interpretaciją. Gamtos faktai yra visiems tie patys, bet jų aiškinimas arba interpretacija priklauso nuo įvairių filosofinių sistemų.

Monistinė arba mechaninė evoliucija, kaip matėme, neigia Dievą ir žmogaus sielą, todėl jos katalikas negali laikytis. Dualistinė arba vitalistinė evoliucija neigia Dievą ir sielą, todėl ji tikėjimui neprieštarauja.

J. Venckus, S. J.

ATSAKYK Į SVARBIAUSIĄ KLAUSIMĄ

Kuo daugiau trukšmo, tuo labiau pasigendama ramybės. Joks žmogus nepatyrė tiek trukšmo, kaip modernusis žmogus. Todėl ramybė jam labiausiai reikalinga. Ji yra galima tik vienuoj ir susitelkime. Be susitelkimo neranda tinkamos dirvos maldos grūdas. O malda yra labai svarbus, gal svarbiausias dalykas.

Modernusis žmogau, ar meldiesi?

Jėzus po dienos vargų ir žmonių trukšmo visuomet maldai ieškodavo kalnų vienuos ir nakties ramybės. Didįjį Mokytoją sekė visi šventieji. Todėl ir jų darbai davė šimteriopą vaisių ir nešė visai žmoneijai palaimą.

Modernusis žmogau, ar neužmiršai sulenkti kelių? Vargas, jei tu manai, kad atėjo laikas malda padėti į istorijos archyvus. Mes turime teisės visi tavimi skųstis. Ar nežinai, kad be maldos gyventi reiškia gyventi be Dievo. O gyventi be Dievo yra tas pat, ką ir bedieviškai gyventi. Argi nejauti pasaulyje bedieviško gyvenimo pasekmių?

Tu džiaugiesi kultūros laimėjimais, civilizacijos prašmatnybėmis ir sakai: tolimesnė pažanga visiškai atstos Dievą. Deja, tavo žodžiai — ne išmintis, o tikras pailkumas. Be Dievo negali būti jokios tikros pažangos. Biblija prasmingai pasakoja,

kaip kartą žmonės sumanė be Dievo, techniškomis priemonėmis, pasiekti tikrąją laimę. Jie pradėjo statyti labai aukštą bokštą ir manė juo įlipsią į Dangų. Bet neišlipo, tik suardė savo vienybę, prarado bendrą kalbą, jų pastangos žlugo ir visas darbas nuėjo niekais.

Žinok, išdidusis žmogau, jei maldoje nenusilenki prieš Dievą, daugiau antrąją ranką suardai, ką pirmąją pastatai.

Tu didžiuojiesi demokratiškumu. Myli laisvę ir niekam nenori priklausyti. Abejoju, ar tavo yra pakankamai suprasta laisvės sąvoka. Teisingai skundiesi, kad modernus gyvenimas tau uždeda sunkias kasdienines pareigas. Taip, tavo pareigos nėra juokai. Bet jei tu Dievą išbrauki iš savo gyvenimo, argi jis netampa sunki ir nedėkinga baudžiava? Vien gyventi, kad kentėtum ir vargtum, nėra verta žmogaus. Tempti jungą tik dėl jungo būtų visai neprotinga.

Tu myli savo sukurto modernaus gyvenimo malonumus bei džiaugsmus ir manai, kad kelyje į tą džiaugsmą Dievas yra lyg upė skersai kelio be tilto ir be liepto.

Be Dievo ieškai džiaugsmo! Manai jį surasi? Žmogaus džiaugsmas be Dievo yra tik trumpas užsimiršimas. Trumpas užslopinimas laikiniais malonumais jo širdyje bestaugiančios bedugnės tuštumos. Ar nematai, kad bedievio džiaugsmų galas beveik visuomet yra nuodėmė ir kaltė. O nuodėmė yra didžiausia žmogaus kankintoja.

Tad sulenk kelius prieš Viešpatį. Tavo malda tebūna teisingos ir nuolankios širdies išraiška. Jei to atsisakai, tu pradedi nelaimingąją savo gyvenimo Odiseją, be vilties kada nors pasiekti savo amžinąją Tėvynę. Tu keliauji per skausmų dienas be To, kurs padeda. Todėl tavo poilsis — juodos ir verkiančios naktys. Jei sutinku žmogų, kuris sako: „Aš nesimeldžiu, aš nenoriu, aš negaliu melstis“, mano lūpose sustingsta bet koks suraminimo žodis. Išėities nėra. Ašigalio ledai krūtinę kausto...

Žmogau be maldos ir be Dievo, kodėl stengies užmiršti, kad tavo dienos — trumpa kelionė? Liūdniausias tarp visų tavo liūdesių bus tau paskutinės gyvenimo valandos. Kiekvieno pastangos tave paguosti bus it žirniai beriami į sieną. Nemėgsti dabar Dievo šviesos, tada apgaus tave amžina, beribė, be galo ir be krašto tamsa ir didysis sielvartas liks per amžius.

Išgirsk draugo išpėjantį žodį! Dar ne vėlu. Dar tavo dienos. Pradėk. Rasi didį gyvenimo turta!

Kai ligonis po ilgo gulėjimo keliasi iš lovos, jam skauda sąnarius. Per prievartą jis juos turi pradėti mankštinti. Nemaža laiko praeis ir daug pastangų turės padėti, kol taps judrus sportininkas. Tas pat ir su tavo dvasia. Prisiversk. Kantriai ištverk. Laimėsi. Neatidėliok. Gali pavėluoti. Dabar tavo ištisos dienos, vėliau nežinai, ar minutę gausi...

Pradėjęs, išmok gerai melstis. Iš geros maldos — jėga gerai gyventi. Tolstojus savo dienorašty pastebi: „Krikščionys ne Dievui nori tarnauti, bet nori, kad Dievas jiems tarnautų“. Teisinga. Bažnyčia tuo skundžiasi.

Jei būtumėm nuoširdūs, turėtumėm prisipažinti, kad mūsų maldose yra per daug savanaudiškumo. Už tai kalba nelaimingaisiais mūsų laikais tiek daug nusiminusių veidų ir tiek viltį praradusių širdžių.

Šias mintis pergalvoju, atsimindamas mūsų tremties stovyklas, jų vargus ir nuotaikas. Jas užrašau žavinčiose Bavarijos apylinkėse, sužydusiose visu gegužės puikumu. Gražus kraštas: upės su sureguliuotomis vagomis, nusaustos pelkės su išdirbtomis laukais ir garbanomis kylančiais javais, kalvos ir šlaitai užželdinti žaliais miškais. Tai katalikiškas kraštas su senomis gotiškoms bažnyčiomis. Taip daug gero ir gražaus čia gali rasti.

Pavasario rytas. Kryžiaus dienos. Štai procesija. Keliu, tarp puikių žydinčių pievų ir žaliuojančių medžių su kunigu priešakyje eina besimeldžiančių bavarų virtinė: vyrai, moterys, vaikai. Ko jie prašo? Kad Dievas apsaugotų jų darbo

vaisius nuo audrų ir sunaikinimo. Tai malda dėl žemiškos duonos. Jie karštai jos prašo. Neseniai pasibaigė duonos racijonavimas, ir jie žino, kaip sunku, kai jos trūksta.

Taip, peikti dėl to jų negali. Ar pagirti būtų už ką, galėtų pasakyti tik Dievas, kurs mato jų širdis. Į juos žiūrint, mane ėmė noras sušukti: "Jei pirksi arklį, gausi ir pavadi, jei tik pavadi, arklio nebus!" Ir Kristus liepė prašyti "antiesybinės duonos" (Mato 6, 11) t. y., maisto mūsų dvasiai. Tik tada įvyks, ką Viešpats kitoj vietoj pastebi: "Ieškokite visų pirma Dievo karalystės, o visa kita bus jums pridėta."

Išmokim gerai melstis. Malda yra gyvenimas. Nebūkim, kaip neišauklėti, nepaklusnūs vaikai, kurie visokiais būdais stengiasi išsilaisvinti iš tėvų globos. Jausdamiesi Didžiojo Tėvo vaikais, dėkim savo ranką Jo mylinčion rankon ir leiskime Jam save vesti. Juk Jo keliai yra tikriausieji mūsų keliai. Neklausvkim jausmų, jei kitaip jie kužda. Mūsų kelrodis yra protas, apšviestas tikėjimo šviesa.

Tai yra tikrosios maldos dvasia ir didžiausioji gyvenimo išmintis. Pažinti Dievo valią ir ją vydyti yra didžiausias gyvenimo uždavinys ir vienintelis šių žmogaus dienų tikslas.

G. S. J.

LIETUVIŠKI KRYŽIAI

Oficialusis Vatikano laikraštis "L'Osservatore Romano" šių metų rugpjūčio 6 dieną atspausdino ilgą Leonardo Kociemski straipsnį apie lietuviškus medinius kryžius. Nuoširdi ir draugiška straipsnelio nuotaika tikrai turi būti maloni kiekvienam lietuviui, todėl bus įdomu susipažinti su jo turiniu.

"Kada išliepsnojo pirmasis pasaulinis karas", pradeda autorius, "ir lenkų bei lietuvių kraštuose liejosi kraujas, žymus mokslininkas Br. Ginet - Pilsudskį, maršalo Juozapo Pilsudskio brolis ir etnografinės sekcijos sekretorius Krokuvos mokslo akademijoje, paskelbė 1916 metais Šveicarų Tautinių Tradicijų Archyvo aktuose labai įdomių žinių apie lietuvių kryžius. Savo straipsnyje prof. Pilsudskį sako, kad gal būt ypatingu Dievo Apaizdos sutvarkymu, Lietuva ir dar labiau prie Baltijos jūros prisiglaudusi Žemaitija pasižymėjo ypatinga meile mediniams kryžiams nuo pačios atsivertimo į krikš-

čionybę pradžios. Lietuviai buvo prisistatę tiek daug kryžių, kad lenkų poetas ir geografą Vincentas Pol 19 amžiaus viduryje Žemaitiją pavadino šventa Dievo žeme."

"Iš tikrųjų, ir Lenkijoje bei Gudijoje, be mažų koplytelių prie kryžkelių ir įėjimų į kaimus, randama daug ir pakelėse kryžių, bet joks kraštas negali susilyginti su Lietuva ir ypač Žemaitija. Ten, kaip tvirtina kun. Jucevičius 1840 metais, tarpas tarp vieno kryžiaus ir kito nebuvo didesnis, kaip kokia dešimtis metrų. Galima sakyti, kad kryžiai tapo neatskiriama krašto vaizdo dalis, kaip Olandijos vėjiniai malūnai neatskiriama sutapo su kiekvienu panoramišku jos vaizdeliu. Lietuvos kryžiai buvo tvirtas ir visiems matomas tautos pamaldumo į Kristų įrodymas. Jie stovėjo ne tik prie kryžkelių, prie miestų ir kaimų, bet ir plačiuose laukuose, miškų gilumose ir net soduose bei daržuose prie ūkininkų sodybų."

Toliau straipsnio autorius prisimena įdomias prof. Pilsudskio studijas apie lietuviškų kryžių formų įvairumą bei jų išsivystymą. Kryžių ir koplytėlių gausumą jis aiškina taip, kad į krikščionybę perėję lietuviai norėjo pagerbti ir pašventinti savo pirmiau garbintus medžius, padarydami iš jų krikščionybės simbolius. Taip pat to gausaus paplitimo priežastis buvo ir ta, kad lietuviai iš pradžių laidodavo mirusiųsius ne kapinėse, bet laukuose ir ant jų kapų statydavo kryžius.

Baigdamas prof. Pilsudskis sako, kad lietuviai mėgo Kristaus kančios paveiksle vaizduoti savo tautos kančią okupacijos vergijoje ir statydavo kryžius prašydami, kad Aukščiausiasis suteiktų pavergtiesiems malonę bent mirti laisviems gimtojoje žemėje. Tą patrijotišką lietuviškų kryžių prasmę gerai suprato lietuvių smaugikas Muravjovas. Jis uždraudė statyti ir atnaujinti senus kryžius, bet negalėjo sukliudyti tikintiesiems, suklupus po kryžiumi, maldauti Dievą teisingumo ir laisvės.”

V. M.

ŽODIS TĖVAMS

Įstrigo man mintin pamokslo žodžiai: “Ką tu pasakytum, jei žmogus, suvežęs javus, uždegtų savo kluoną? Tu pasakytum, kad jis yra beprotis. Bet kodėl nieko nesakai, kai tas pats žmogus naikina kur kas didesni turtą už visų metų derlių, kai žudo savo sielą?”

Mes tikime ir žinome dvasines vertybes esant aukštesnes už medžiagines. Teoriškai pripažįstame dvasios pirmenybę, bet praktiškai gyvenime daugiausia tik medžiaginėmis gėrybėmis tesirūpiname. Dažnai neįstengiame atsisakyti bent trupučio tų žemiškųjų gėrybių, kad už jas išgytume tų, kurias patys sakome esant vertingesnėmis.

Veltui verkia tėvas ar motina dėl negero sūnaus darbų ar žodžių, jei nesirūpino visomis jėgomis vaikų auklėjimu. Žinome, kad yra daugybė ne nuo tėvų priklausančių sąlygų ir aplinkybių, kurios turi didelės įtakos į vaikus. Todėl niekas

nekaltins tėvų, kurių vaikai pasuko klaidos keliais, jei jie darė visa, ką galėjo, geram vaikų auklėjimui. Bet daug, oi daug, kaltės už vaikų darbus priklauso tėvams.

Ne paslaptis, kad yra daugybė tėvų, kurie turi laiko ne tik duonai uždirbti, bet ir pramogoms, ir pobūviams, ir kinams, teatrams, pasivažinėjimams, tik neturi jo savo vaikams. Užtenka jiems pinigų maistui, apdarui, pramogoms, tik jų labai “pritrūksta”, kai eina reikalas apie kelis dolerius vaiko sielos praturtinimui.

Galėtume rasti begales pavyzdžių iš mūsų pilko kasdieninio gyvenimo, bet pasitenkime vienu. Nugalėjus daugybę sunkumų, buvo pradėtas leisti taip reikalingas vaikams laikraštėlis “Eglutė”. Ir gaila, leidėjai turėjo apsigilti, jų viltys žuvo, nes šis vienintelis lietuviškas vaikų laikraštėlis iki dabar tesusilaukė tiesiog juokingai mažo prenumeratorių skaičiaus. Jei nesulauks daugiau skaitytojų, “Eglutė” negalės išsilaikyti.

Vaikai “Eglutę” mielai skaito, bet visa “nelaimė” — reikia trijų dolerių!.. Dolerius reikia gauti iš tėvų, o tėvai svarsto, ar “apsimoka”: trys doleriai — didelis pinigas!..

Kai pažvelgiame į savo ir kitų vaikystę, pamatome, kad laikraštėlis užima nemažą vietą vaiko pasaulyje. Jis puikiai papildo tėvų auklėjimą, praplečia vaiko akiratį, ugdo būsimą skaitytoją ir rašytoją. Jei tai buvo svarbu, kai mes gyvenome tėvų žemėje, kai lietuviška mokykla buvo tikrai lietuviška, tai daug svarbiau dabar.

Nekalbame čia apie tėvus, kurie verčiau sutinka, kad jų vaikas ir tautai žūtų, kad tik per lietuvišką mokyklą ar laikraštėlį nepatektų į jo sielą krikščioniška mintis. Kalbame apie tėvus, kurie nori, kad jų vaikai būtų krikščionys ir lietuviai, bet jei viena ar kita priemone nepasinaudoja, tai tik dėl to, kad visa tai nusprendžia doleris, laiko stoka ir neprisirengimas.

Suprantame sunkią naujakurio pradžią, bet kai prasigyvensime, kažin ar dar norės mūsų vaikai lietuvišką laikraštėlį skaityti...

?? Kas knieti žinoti ??

Besiblašanti siela

Gerbiamieji,

Ilgai galvojau, kas man galėtų duoti rimtus atsakymus į rūpimus klausimus, bet, deja, neradau. Manau, kad neužtenka vien tik klausimo esmę liesti, bet reikia ir atsižvelgti į klausiančio asmens vidujinį gyvenimą, duodant jam atsakymą. Be abejo, tai yra nelengvas dalykas. Gal "Laiškai Lietuviams" padės mano besiblaškančiai sielai surasti tai, ko ji ieško.

Norėčiau paklausti, ar kunigas turi teisę ir pareigą nuvaryti vaiką nuo klausyklos. Jei taip, tai kokiais atvejais? Kas atsakys už to vaiko tolimesni gyvenimą?

Taip pat pamokslo metu girdėjau, kad tie asmenys, kurie šmeižia žmogų ne patys ką nors išsigalvoję, bet tik kartodami tai, ką iš kitų yra girdėję, nenusideda. Nusideda tik pirmasis, nes tik jis padarė šmeižiamam žmogui vienokios ar kitokios skriaudos. Aš su tuo nenorėčiau sutikti.

Taigi, jau dabar reikėtų pasirūpinti prenumerata ateinantiems metams, kad leidėjai galėtų pajusti tvirtesnę laikraščio ateiti ir nesugalvotų silpną jo materialinę gyvybę visiškai nutraukti. Jei "Eglutė" sustos, kaltė kris tėvams. Kuo galėsime pasiteisinti, kad atsisakėme pasinaudoti šiuo ginklu kovoje už lietuviškumą, kai priešai slenka iš visų pusių?

Stebėjime savo mažuosius, kai jie grįžta iš didmiesčio gatvės, ką jie mums kalba, ką pasakoja. Ir šitos kalbos, kuriose nėra nieko, kas primena tėvynę, ištikimybę jai ir Dievui, ar nėra mažųjų šauksmas — gelbėkite mus, svetimas kraštas plėšia mums lietuvišką sielą, gelbėkit, nesigailėdami jokios aukos.

Gerbiamieji tėvai! Siunčiu jums visų mažųjų vardu didelį prašymą: *užsakykite mums "Eglutę"!*

J. Juozukas

Jei leisite, kitą kartą atsiųsiu daugiau klausimų ir svarbesnių.

Jus gerbiaš

A. K.

Brangusis,

Labai teisingai rašote, kad, norint duoti kam nors tikrai gerą nuraminantį atsakymą, neužtenka tik patį klausimą paliesti, bet reikia pažinti ir klausiančio asmens vidujinį pasaulį. Taigi, ir mes, tepažindami Tamstą tik iš šio trumpo laiškelio, tur būt, negalėsime visiškai patenkinti savo atsakymu į tuos du klausimėlius. Geriausia žmogų galima pažinti, atvirai su juo išsikalbant. Taigi, ir Tamstai, manome, būtų labai naudinga su koku nors prityrusiu dvasios vadu aptarti visus savo dvasinius reikalus, išdėstyti visus sielos rūpesčius, abejojimus ir sunkenybes.

Neaišku, apie kokį "nuvarymą" nuo klausyklos Tamsta kalbi. Kunigas galėjo tą vaiką nuvaryti nuo klausyklos dėl to, kad už ką nors ant jo užpyko ir susinervino arba gal ramiai jam paaiškino, kad dėl kokios nors priežasties negali dabar duoti išrišimo, todėl jį atleido nuo klausyklos be išrišimo.

Nei vienu nei kitu atveju tas vaikas nėra visam gyvenimui pasmerktas, jis gali eiti išpažinties pas kitą kunigą arba gal ir pas tą patį. Už savo tolimesnį gyvenimą turi atsakyti jis pats, nes nuo jo viskas priklauso. Teko sutikti tokių žmonių, kurie kada nors ižėisti kokio kunigo, visiškai nutolsta ir nuo Bažnyčios, pradeda nepraktikuoti religijos. Tai yra labai klaidingas elgesys, nes atskiras kunigas ir Bažnyčia nėra tas pats dalykas. Kunigas gali būti labai blogas, didelis nusidėjėlis, bet Bažnyčia yra ir visuomet pasiliks šventas ir tobulas Kristaus kūrinys. Jei Tamstai vienas kunigas nepatinka, gali kreiptis į kitą. Ir į bažnyčią žmogus eina ne sutikti gal labai nesim-

patiško kunigo, bet simpatiškausio ir geriausio savo draugo — Kristaus. Kai nesimpatiškas kunigas laiko Mišias, tai negalvok apie jį, kurs yra tik įrankis, bet žinok, kad vyriausias veikėjas yra pats Kristus. Mišių vertė visiškai nepriklauso nuo kunigo simpatiškumo ar šventumo, taip kaip meno kūrinys nepriklauso nuo teptuko, bet nuo tapytojo.

Bet gal Tamstai dar bus neaišku, kaip tas kunigas galėjo nuvaryti vaiką nuo klausyklos. Gal sakysi, kad supykti ir susinervinti gali paprastas žmogus, o kunigui tas visai netinka. Taip, yra daug dalykų, kurie “netinka”, bet šiame gyvenime įvyksta ir gana. Kunigas yra gavęs didelę valdžią ir galią, bet, deja, nėra gavęs tokios Šventosios Dvasios malonės, kuri jį apsaugotų nuo visų klaidų, nuo nervingumo, nuo kantrybės praradimo. Dievas suteikė kunigui daug malonių, bet prigimties nepakeitė, jo prigimtis yra tokia, kaip ir kiekvieno kito žmogaus.

Kokios yra priežastys, dėl kurių kunigas turi teisę ir net pareigą neduoti išrišimo? Gali būti įvairiausių priežasčių. Pavyzdžiui, jei kunigas pamato, kad žmogus, kurs atlieka išpažintį, yra visiškai nepasiruošęs, neturi jokio gailėsčio už savo nuodėmės ir nesiryžta jį išvengti, jis turi stengtis, jei galima, tas kliūtis pašalinti, žmogų klausinėdamas, ragindamas gailėtis ir t.t. Bet jei po visų kunigo pastangų vis tiek nieko neišeina, jis negali duoti tam žmogui išrišimo. Kartais, nors tai įvyksta labai retai, galėtų būti padaręs žmogus tokių nuodėmių, kurias atleisti sau rezervuojasi teisę Popiežius arba vyskupas, bet paprastai ta teisė suteikiama ir kitiems kunigams.

Į antrą Tamstos klausimą atsakysime labai trumpai: apšmeižti kitą žmogų visuomet yra nuodėmė, nesvarbu, ar pats būsi tuos šmeižtus išsigalvojęs ar kartosi tai, ką iš kitų esi girdėjęs. Tamstos minimas pamokslininkas gal neaiškiai išsireiškė ir jo žodžių gal gerai ir tiksliai nesupratai.

Ar nusidedi nežinodamas?

Gerbiamas Tėve,

Nebeiškenčiu Jums nepadėkojus už tuos malonius “Laiškus Lietuviams”. Tai yra mums tikra stiprybė ir paguoda. Kiek man teko patirti, labai daug vedusių porų, kaip mes patys, skaitydami šį naudingą laikraštį, surado tikrąjį kelią moterystėje. Daug ko mes sužinojom, ko pirmiau nė mintyse neturėjom. Daug dalykų visiškai nelaikėme nuodėme, kas yra tikrai nuodėmė.

Norėčiau Jus paklausti, ar mes sunkiai nusidėjome ir ar mūsų išpažintys yra šventvagiškos, kad per trejus savo vedybinio gyvenimo metus vengėme vaikų ir santykiavome Dievo nustatyta tvarkai ir prigimčiai priešingu būdu, niekad apie tai nesakydami išpažintyje. Juk mes visai nemanėm, kad tai galėtų būti nuodėmė. Nuo dabar gyvensime taip, kaip yra Dievo nustatyta.

Jus gerbianti

N - ja

Mieloji Ponia,

Dėl praeities būkite visiškai rami. Dievas žmogų teisia pagal jo sąžinę, todėl jei nežinojote, kad tie veiksmai yra nuodėmingi, nepadarytė jokios nuodėmės. Jūsų praėjusios išpažintys yra geros, todėl nereikia jų pakartoti. Tik nuo dabar stenkitės tų nuodėmių išvengti, nes dabar jau žinote, kas yra nuodėmė, kas ne.

Labai džiaugiamės, kad “Laiškai Lietuviams” Jums padėjo surasti tikrąjį kelią. Eikite juo drąsiai, o Dievo pagalba Jus lydės.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” Platinimo Vajus! Vertingos premijos! Plačiau apie sąlygas žiūrėk šio numerio 141 pusl.